

Hadsel kommune
Et hav av muligheter

Kommunedelplaner – vei, vann og avløp 2019-2029

Stadfestet felles planprogram

Etter Plan- og bygningsloven § 4-1 andre avsnitt siste punktum

Stadfestet av formannskapet 16/5-2019 jf. sak 57/19

Innhold

1	Hvorfor lage en kommunedelplan?.....	4
1.1	Først planprogram, så kommunedelplan.....	4
1.2	Generelt om innholdet i et planprogram	4
2	Formålet med planarbeidet, planbestilling fra kommunestyret.....	4
2.1	Utviklingstrekk.....	4
2.2	Formål med planprogrammet og kommunedelplanene	4
2.2.1	Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging	5
2.3	Planbestilling.....	5
3	Planprosess med frister og deltakere.....	5
3.1	Planprosess - kvalitetskrav i planleggingen	5
3.2	Planprosess - organisering av planarbeidet	5
3.2.1	Samsvar mellom kommuneplanen og kommunedelplanen som skal revideres	5
3.2.2	Organisasjonsstruktur for arbeidet.....	6
3.2.3	Frister - framdriftsplan	6
3.2.4	Deltakere	6
4	Opplegg for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt.....	7
4.4.1	Klar-språk.....	7
4.4.2	Offentlig ettersyn av planprogram	7
4.4.3	Utarbeiding av planforslag.....	7
4.4.4	Offentlig ettersyn av forslag til ny kommunedelplan.....	7
4.4.5	Barn og unge	7
4.4.6	Behandling av innkomne innspill	7
4.4.7	Klagerett.....	8
5	Hvilke alternativer vil bli vurdert	8
5.1	Alternative politiske løsninger	8
6	Rammebetingelser og forutsetninger	8
7	Behovet for utredninger - problemstillinger som skal drøftes	12
7.1	Problemstillinger knyttet til kommunedelplan vei	12
7.2	Problemstillinger knyttet til kommunedelplan vann.....	12
7.1	Problemstillinger knyttet til kommunedelplan avløp.....	12
8	Politisk behandling	13

Navn på planprogram:	Felles planprogram for kommunedelplan for vei, vann og avløp 2019-2029
Kommune:	1866 Hadsel
Tiltakshaver:	Hadsel kommune
Oppstartsvedtak & offentlig ettersyn-planprogram:	Formannskapetets vedtak av 22.november 2018
Endelig vedtak-planprogram:	Formannskapetets vedtak av 16/5-2019 i sak 57/19
Start kommunal saksbehandling:	oktober 2018
Styringsgruppe:	Formannskapet/ planutvalget
Arbeidsgruppe:	Katja Poriaz-Hjertaas, teknisk sektor Terje Nikolaisen, teknisk drift Ove Jørgen Pedersen – ingeniør, teknisk sektor Sigrid Moe – ingeniør, teknisk sektor Hans Christian Haakonsen – spesialrådgiver, plan og utvikling Ola Morten Teigen - rådmann
Saksbehandler:	Ola Morten Teigen - rådmann
360 saksnr.:	18/03493
Overordnede lokale grunnlagsdokumenter:	Kommuneplanens samfunnsdel 2007-2017, vedtatt av kommunestyret 21/6-2007 Kommuneplanens arealdel 2014-2026, vedtatt av kommunestyret 10/4-2014 Kommunal planstrategi 2016-2019, vedtatt av kommunestyret 29/9-2016
Adresseinformasjon:	Hadsel kommune, Rådhusgata 5, 8450 Stokmarknes epost: postmottak@hadsel.kommune.no Tlf.: 76 16 40 00
Forsidefoto:	Hadsel kommune

1 Hvorfor lage en kommunedelplan?

I den kommunale planstrategien¹ er i kapittel 2.2 angitt hvorfor vi planlegger i Hadsel kommune. Her er også angitt politisk planbestilling på revisjon av eksisterende kommunedelplan for vei, vann og avløp, jf. kap. 5.2.

Dagens planverk på området er til dels svært gammelt, noe som gjør at det er både utdatert og laget under helt andre overordnede føringer enn dagens lovverk og føringer legger til grunn. Eksempelvis er dagens Hovedplan avløp gjeldende for perioden 2003-2006, mens vannplanen er todelt ved at det er laget en for Melbu og en separat for Stokmarknes. Begge er ferdigstilt i 1994/1995. Det er altså på høy tid med en oppdatert og samordnet plan for vann.

Kommunedelplanen er ikke lovpålagt, den er et grep fra kommunestyret om å spisse satsningen innenfor området med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel som er overordnet. Planen er således en utdyping av samfunnsdelen. Planenes hovedformål er å sikre at man har en trygg, forutsigbar og effektiv håndtering av de tre sentrale fagområdene som skal håndteres. Dette kan gjøres i kommuneplanen, men også som en egen kommunedelplan. I Hadsel er det vedtatt at dette skal skje i egen kommunedelplan.

1.1 Først planprogram, så kommunedelplan

Dette dokumentet er et planprogram – en slags oppskrift på den videre planleggingen frem til nye kommunedelplaner m/ handlingsprogram. Det spesielle er at man denne gang søker å lage et felles planprogram for de tre ulike kommunedelplaner. Det vil si at det ikke legges opp til en enkeltstående plan for vei, vann og avløp, men at det produseres tre ulike planer med basis i et felles planprogram.

Nåværende planverk på fagområdene har ikke angitt en egen planperiode, eller har utløpt. I pbl. § 4-1 står at her må utarbeides et planprogram for planer som kan ha vesentlige virkninger for bl.a. samfunn. Levering av den kanskje mest grunnleggende kommunale infrastruktur VIL ha betydning for både bosetting, utvikling og bolyst i kommunen. Det foreslås å anlegge planene slik at man har et ti-årig perspektiv, men at handlingsprogrammene likevel rulleres hvert år. Dette blant annet for å sikre at hvert kommunestyre får anledning til å lage sin plan, samt å sikre at planen rulleres jevnlig. Også kommunal leveranse av vann og avløpstjenester har elementer av politikk i seg, både av hensyn til hvor mange som omfattes av kommunal infrastruktur, prioritering og gebyrnivå for å nevne noe. Planene holdes da også oppdatert, og kan være best i kontakt med tidens utvikling. Slik får de også best samfunnsmessig effekt, og blir oppdatert, realitetsorienterte planer. Ut fra dette vil det være lovpålagt å først laget et planprogram jf. pbl. §§ 4-1 og 11-3.

1.2 Generelt om innholdet i et planprogram

Dette må et planprogram inneholde, jf. pbl. § 4-1:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosess m/ frister og deltakere
- Opplegg for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt
- Hvilke alternativer som vil bli vurdert
- Behov for utredninger

2 Formålet med planarbeidet, planbestilling fra kommunestyret

2.1 Utviklingstrekk

Det vises til beskrivelse i kommunal planstrategi, jf. kapittel 3. Herunder vektlegges endringer i demografi, sentraliseringstrekk ved bosettingsmønster nasjonalt og internasjonalt, samt behovet for effektiv og god planlegging av kommunal infrastruktur. Med en antatt større befolkning i et langsiktig perspektiv vil det også være viktig å legge til rette for at statlige mål som fortetting gjøres mulig. Investeringer i både vei, vann og avløp må gjøres med sikte på å takle fremtidige behov. Ut over de vi kjenner konkret i dag. Det må videre sees på de lokale faktorer som vi er kjent med, som planlegging av nye boligområder og tilflytting knyttet til større næringsetableringer. Som for industriområdet Børøya må det legges til grunn at økt tilgang på kommunalt næringsareal øker sannsynligheten for tilflytting. Da må det også legges til rette gjennom all planlegging for at dette kan skje på mest mulig effektivt vis av hensyn til kommunal infrastruktur, miljø og økonomi.

2.2 Formål med planprogrammet og kommunedelplanene

- Revidere og modernisere eksisterende planverk med sikte på å etablere fullverdige kommunedelplaner enkeltvis for temaene vei, vann og avløp
- Utrede tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag slik at det kan planlegges i dag for fremtidens behov.
- Sette klare mål og prioriteringer som må til for å komme dit vi vil, og få de resultatene vi ønsker

¹ Se planstrategien: <https://www.hadsel.kommune.no/vedtatte-planer.351832.no.html>

- Operasjonalisere kommunestyrets politiske mål gjennom et planverk som svarer på politiske prioriteringer og ønsket utvikling av kommunen
- Ha handlingsprogrammer som rulleres hvert år slik at skiftende politiske prioriteringer alltid ligger til grunn for de investeringer som gjøres

2.2.1 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Staten skal hvert fjerde år oppdatere sine forventninger til kommunal og regional planlegging² for å legge oppdaterte føringer for offentlig planlegging. Hensikten med dette er å fremme bærekraftig utvikling gjennom bedre offentlig planlegging i kommuner og regioner. Med bærekraft menes i denne sammenheng både miljømessig, arealmessig og økonomisk bærekraft. Som overordnede føringer legges det i siste versjon (vedtatt 12.06.2015) opp til at befolkningsvekst er et av de sentrale utviklingstrekk det offentlige skal legge til rette for. Det betyr at kommunene skal planlegge som om de har befolkningsvekst i årene fremover slik at planlegging og investering kan skje på en fremtidsrettet, bærekraftig og effektiv måte.

Det legges spesiell vekt på offentlig infrastruktur, i denne sammenheng vei, vann og avløp, som må planlegges, dimensjoneres og utbygges slik at det legger opp til arealeffektiv utnyttelse av arealer. For Hadsels vedkommende betyr dette etter at dagens sentrumsområder sikres tilstrekkelig kapasitet til å håndtere fremtidig fortetting i sentrum, samt at fremtidige boligområder legges der det er tilgjengelig kapasitet innen vann, avløp og vei.

Dokumentet angir også noen av områdene som regjeringen er særlig opptatt av og som fremstår som mål kommunen skal basere sitt arbeid på:

- a) Enklere regelverk og bedre samarbeid
- b) Målrettet planlegging
- c) Økt bruk av IKT i planleggingen

I denne sammenheng er det sammenfall mellom kommunens interesser og statlige føringer, slik at dette ikke fremstår som konfliktfylt. Hadsel kommune er en plankommune og forenkling står sentralt i alt arbeid i kommunen. Videre er digitalisering og økt bruk av IKT en prioritert oppgave i Hadsel kommune. Dette både gjennom produksjon av planer og innen medvirkning. Dette vil også bli vektlagt innen dette området, spesielt bør det vurderes å digitalisere ledningsnett og sikre at for eksempel gravemeldinger kan gjøres helelektronisk i Hadsel slik som i mange andre kommuner.

2.3 Planbestilling

Planbestillingen av revisjonen ligger i planstrategien 2016-2019 jf. kap. 5.2. Her står det når eksisterende planer skal revideres. Det er angitt at arbeidet med nye kommunedelplaner for vei, vann og avløp skulle vært påbegynt i 2016. Av kapasitetsmessige årsaker har dette ikke blitt gjennomført. Den legges derfor frem først nå.

3 Planprosess med frister og deltakere

3.1 Planprosess - kvalitetskrav i planleggingen

I den kommunale planstrategien er i kapittel 2.1 angitt at planleggingen skal kjennetegnes med høy kvalitet som betyr at:

- *Planleggingen skal ta inn over seg lokale- og regionale utfordringer og søke å løse disse på en målrettet og bærekraftig måte*
- *Planleggingen skal gi resultater som betyr at kommunen og evt. samarbeidsparter må ha evne til å gjennomføre planene. Planer må ha gjennomføringsressurser på lik linje med at en bil må ha hjul*
- *Kommuneplanen vil ha en mer generell karakter mens delplaner vil være mer handlingsorienterte og i sterkere grad være knyttet opp mot styringsdokumentet*
- *Planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig*
- *Planleggingen skal være godt forankret gjennom klare og gode planprosesser der medvirkning står sentralt*
- *Folkehelse og barn- og unges oppvekstvilkår skal inngå som emne i all planlegging*
- *Planer skal utformes med tydelig og kortfattet innhold. Språket skal være enkelt slik at planinnholdet blir lett tilgjengelig og forståelig.*
- *Planleggingen skal bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til planens karakter og dens konsekvenser for mennesker, samfunn og natur.*

3.2 Planprosess - organisering av planarbeidet

3.2.1 Samsvar mellom kommuneplanen og kommunedelplanen som skal revideres

Arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel- og arealdel er påstartet og planprogrammet har ligget ute til høring. Det er helt avgjørende å sørge for en klar kobling mellom de to prosessene slik at de fremtidige

² Se Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

planene henger i hop. De kommunedelplaner som omfattes av dette planprograms mål og strategier må derfor inngå i fremtidig kommuneplan, og vi må derfor organisere arbeidet slik at vi hele tiden har kommuneplanen i bakhodet.

3.2.2 Organisasjonsstruktur for arbeidet

Kommunestyret har øverste ansvar for kommuneplanarbeidet med følgende oppgaver:

- Vedtar nye kommunedelplaner

Formannskapet er politisk styringsgruppe med følgende oppgaver:

- Vedtar utleggelse av høringsutkast til de ulike planprogrammer
- Fastsetter felles planprogram
- Vedtar utleggelse av høringsutkast til kommunedelplaner
- I egenskap av å være styringsgruppe må formannskapet foreta nødvendige prosessledende beslutninger der dette er nødvendig. Formannskapet må selv vurdere behovet i den enkelte plan, ut over de forslag som legges frem administrativt.
- Fatter prinsippavgjørelser og foretar strategiske valg underveis i planprosessen i henhold til føringer i kommuneplanens samfunnsdel, samt dette planprogram
- Innstille til kommunestyret i sluttbehandlingen av delplanene

Arbeidsgruppene er administrativ styringsgruppe som arbeider for rådmannen og har følgende oppgaver:

- Sørger for helhetlig og tverrfaglig fokus i forhold til kommunens oppgaver
- Arbeide frem et planforslag, med basis i vedtatt planprogram, høringsinnspill og medvirkning fra innbyggere og andre i prosessen
- Ser til at forslaget utarbeides på en måte som kan følges opp i styringsdokumentet (økonomiplan)

3.2.3 Frister - framdriftsplan

Da utarbeidelsen av planer er dynamiske prosesser som involverer en lang rekke parter, vil framdriftsplaner ofte måtte justeres etter hvert som arbeidet skrider fram. Denne framdriftsplanen gir derfor først og fremst et bilde på planarbeidets varighet under forutsigbare omstendigheter.

Milepæl/måned:	2018		2019					
	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Juni
Vedtak om planoppstart, og utleggelse av planprogram til offentlig høring	x							
Fastsettelse av planprogram				x				
Utarbeiding av planforslagene			x	x	x	x	x	
1. gangs behandling					x			
Offentlig ettersyn								
Informasjonsmøte/folkemøte			x		x			
Bearbeiding av plan			x	x	x	x	x	
Vedtak i hovedutvalg							x	
Vedtak i formannskapet							x	
Endelig vedtak i kommunestyret								x

Som det fremgår av fremdriftsplanen legges det opp til parallelle prosesser for de tre planene. Dette kan avvike noe ut ifra utredningsbehov og forholdet til overordnet myndighet underveis. Det vil måtte rapporteres til formannskapet om man oppdager betydelige avvik fra fremdriftsplanen. Når planforslag er klart må det være klart hvilke tiltak i handlingsprogrammet en tar sikte på å ha med i styringsdokumentet. Ikke-finansierte tiltak må stå på en liste over uprioriterte tiltak. Når planen endelig vedtas, må prioriteringene samsvare med styringsdokumentet. Med ovenstående fremdriftsplan vil det være mulig å ha en tett sammenheng mellom vedtak av plan, med tilhørende tiltak, og saldering av budsjett.

3.2.4 Deltakere

Foruten deltagelse som genereres gjennom offentlig kunngjøring og informasjonsmøter vil planprosessen ha et spesielt fokus på deltagelse fra:

- Trollfjord nett AS
- Fylkesmannen i Nordland
- Nordland fylkeskommune
- Kommunens rådsorganer

Listen over aktører i dette kapittelet trenger ikke å være utfyllende.

4 Opplegg for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt

Utformingen av framtidens Hadsel er et felles ansvar selv om det er kommunestyret som formelt eier kommunens planer. Derfor må samfunnet få anledning til å delta slik at de kan påvirke beslutningsprosessen. Det er dette som kalles medvirkning, og det er også lovpålagt. Medvirkning er merdemokrati – den skal ikke erstatte det politiske systemet, den skal heller ikke gå foran men den skal bidra ovenfor beslutningstakerne slik at de får innspill til å fatte vedtak som har en best mulig lokal forankring.

Gode innspill til planleggingen kan bidra til å få frem ulike syn og interesser som ellers ikke ville kommet fram. Medvirkning kan fremme kreativitet og engasjement, og være en arena for demokratisk deltakelse i lokalsamfunn. Samtidig er medvirkning ressurskrevende, både i forhold til organisering og oppfølging. Muligheten for å påvirke planarbeidet er størst i begynnelsen, men engasjementet er vanligvis størst nå planen er på sitt mest konkrete, altså når det nærmer seg vedtak. Medvirkningen for kommuneplanen legges opp på følgende måte:

Folkemøter:

Det legges opp til to folkemøter jf. fremdriftsplan.

- Januar: Presentasjon og gjennomgang av planprogram, samt prosess. Mulighet for innspill til planprogrammet og ønskede fokusområder i planen.
- Februar/mars: Gjennomgang av utlagte plan, etter førstegangsbehandling. Konkretisering av mål og foreslått operasjonalisering.

Arbeidsseminar med næringslivet

For næringslivet, herunder lokale entreprenører og eiendomsutviklere, vil det være særlig interessant å ha en tett dialog om behov i relasjon til deres prosjekter i årene fremover. Dette kan gjennomføres før første fremlegg av plan til formannskapetets møte 7.mars. Innspill fra næringslivet vil kunne virke dimensjonerende og retningsgivende og bør derfor prioriteres.

4.4.1 Klar-språk

Planene bør utformes med et folkelig språk slik at den blir inkluderende og kommuniserer godt med politikere, innbyggerne og andre. Vi legger derfor opp til å utforme planen ut fra språkrådets «*Klart språk-plakat*»³, slik at innbyggerne lettere kan sette seg inn i planen. Klart språk fremmer demokratiet og rettsikkerheten, klart språk sparer tid og penger og klart språk skaper tillit.

4.4.2 Offentlig ettersyn av planprogram

- Kunngjøring i Vesteraalens avis, Bladet Vesterålen og på kommunens hjemmeside og i sosiale medier kommunen benytter
- Brev til overordnede myndigheter, lokale firma og organisasjoner
- Alle kan komme med innspill til planprogrammet

4.4.3 Utarbeiding av planforslag

- Innhenting av aktuelle data
- Diskusjoner i de politiske partiene ut fra fremskaffede data (kunnskapsgrunnlag),
- Administrativt arbeidsseminar der næringslivet inviteres, gjerne i samarbeid med eksempelvis Hadsel næringsforening
- Formulere et utkast til planforslag

4.4.4 Offentlig ettersyn av forslag til ny kommunedelplan

- Kunngjøring i Vesteraalens avis, Bladet Vesterålen, på kommunens hjemmeside og i sosiale medier som kommunen benytter
- Informasjonsmøte/folkemøte
- Ved behov skal det organiseres egne møter med aktuelle parter eller spesielle grupper som kan bli særlig berørt av planforslaget
- Alle kan komme med innspill til planforslaget

4.4.5 Barn og unge

- Kommunedelplanen skal behandles i ungdomsrådet

4.4.6 Behandling av innkomne innspill

Innkomne innspill skal behandles. Det skal vises i hvilken grad innspillet har blitt vektlagt. Utfallet av en innspillbehandling kan være at:

³ Se språkrådets «Klarspråk»-plakat: <http://www.sprakradet.no/Klarsprak/skrivehjelp/Skriverad/Vaer-klar/>

- Innspillet tas til følge
- Innspillet tas ikke til følge ut fra en oppgitt begrunnelse
- Innspillet tas delvis til følge ut fra en oppgitt begrunnelse

Innspill og merknader blir behandlet i samlet saksfremstilling til politisk nivå, enten tematisk eller hvert innspill hver for seg. De som har levert innspill får tilsendt egen saksutskrift når saken er avgjort.

4.4.7 Klagerett

Det er ikke klageadgang på fastsettelsen av planprogrammet, jf. plan- og bygningslovens § 1-9 og § 11-15, da fastsetting av utredningsplikten er en *prosessledende beslutning* som ikke faller inn under definisjonen av enkeltvedtak, jf. forvaltningslovens § 2.

Kommunedelplanene, når den er vedtatt, er å anse som en utdyping av kommuneplanen. Delplanene er således ikke utrustet med klagerett, jf. pbl. § 11-15 siste avsnitt.

5 Hvilke alternativer vil bli vurdert

Kunnskapsgrunnlaget, nasjonale og regionale føringer samt lokal prioritering vil avgjøre hva Hadsel kommune bør satse på i våre planer. Prioriteringer må basere seg på kunnskapsgrunnlaget i planen, slik at tiltak avgjøres med basis i konkrete fakta og et solid kunnskapsgrunnlag.

Både internasjonale, nasjonale, og regionale føringer vil være sentralt for både de områder som tiltak settes inn på, samt hvilke tiltak som skal prioriteres. Likevel vil det være viktig i en kommunal sammenheng at alle tiltak er så kostnadseffektive som mulig. Dette for å sikre, som i alle andre sammenhenger, at de kommunale ressurser brukes der de har størst effekt. Det må videre være en klar sammenheng mellom de mål som settes på hvert område, og de tiltak man har råd til å sette i verk for å nå målene. Eksempelvis hva gjelder vei er det svært begrensede midler ut over et minimum av drifts og investeringsmidler. Det betyr at tiltak i handlingsdelen må prioriteres strengt, og at det i utgangspunktet ikke må legges til grunn betydelige økninger i årene fremover.

Også for vann og avløp må det utvises betydelig prioritering. Selv om tiltak her ikke direkte begrenser den kommunale driftsøkonomien vil betydelige investeringer og økte driftskostnader være grunnlaget for økninger i de kommunale avgifter til innbyggere og næringsliv. Selv om større investeringer fremstår som nødvendig i de nærmeste år må det også for vann og avløp underlegges kritisk vurdering og streng prioritering slik at handlingsdelen ikke begrenser bolysten i kommunen. Den årlige revideringen av økonomiplanen setter rammen, mens handlingsdelen i kommunedelplan vann og avløp bør angi en prioritering av de større prosjekter.

5.1 Alternative politiske løsninger

Krav til offentlig leveranse av vei, vann og avløp er regulert i lovverk. Det er likevel en politisk prioritering og et handlingsrom om hvor sterkt man satser på de ulike områder innenfor planprogrammets tema. Det vil være nødvendig at også de ulike kommunedelplaners handlingsdel fremviser dette handlingsrommet slik at reell politisk styring blir mulig i Hadsel kommune. Dette må derfor fremgå av planen og være ledende for både prosess og ferdig produkt i form av vedtatte kommunedelplaner, samt den fireårige rulleringen av dem.

6 Rammebetingelser og forutsetninger

Det er en rekke lover og forskrifter som innvirker på og stiller krav til kvalitet på forvaltning, drift og vedlikehold av vannforsynings-, avløps- og overvannssystemer, samt veiformål og følgende trekkes fram som de viktigste

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan- og bygningsloven)

Plan- og bygningsloven er den generelle arealdisponeringsloven, og av § 1-1 Lovens formål framgår det bl.a. at planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Videre skal byggesaksbehandling etter loven sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak.

Kapittel 10 og 11 inneholder nærmere regler om henholdsvis kommunal planstrategi og kommuneplan, og i § 11-1 nr. 3 framgår det at det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kapittel 16 inneholder nærmere regler om ekspropriasjon etter plan- og bygningsloven, og i medhold av § 16-2 kan kommunestyret foreta ekspropriasjon til vann- og avløpsanlegg i samsvar med vedtatt reguleringsplan. Videre gir § 16-4 en særskilt hjemmel for kommunestyret til å foreta ekspropriasjon utenfor veggrunn for vann- og avløpsledninger med tilhørende innretninger.

Nærmere regler om tilknytning til infrastruktur framgår av kapittel 27 og §§ 27-1, 27-2 og 27-3 omhandler henholdsvis vannforsyning, avløp og tilknytning til eksisterende private anlegg.

Forskrift om krav til byggverk og byggeprodukter (Byggteknisk forskrift)

Formålet med byggteknisk forskrift er å sikre at tiltak planlegges, prosjekteres og utføres slik at tiltaket oppfyller tekniske krav til sikkerhet, miljø, helse og energi.

I forskriftens tredje del – Krav til byggverk, omhandles installasjoner og anlegg i kapittel 15. Krav til utvendige vannforsynings- og avløpsanlegg framgår av: a) § 15-8 Generelle krav til utvendige vannforsynings- og avløpsanlegg, b) § 15-9 Vannforsyningsanlegg med ledningsnett og c) § 15-10 Avløpsanlegg med ledningsnett.

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg:

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg trådte i kraft 1. juli 2012. I § 1 Kommunalt eierskap til vass- og avløpsanlegg, framgår det at nye vann- og avløpsanlegg skal være eid av kommuner. Videre heter det at eksisterende vann- og avløpsanlegg bare kan selges eller på annen måte overdras til kommuner. Sammenslåing eller vesentlig utvidelse av eksisterende anlegg krever tillatelse fra kommunen.

Loven gjør unntak for mindre vann- og avløpsanlegg.

§ 3 og 4 omhandler kommunale vann- og avløpsgebyr og hovedreglene for fastsettelse av disse gebyrene.

Forurensningsloven:

Forurensningsloven er den mest sentrale loven for avløpsvirksomheten. Lovens formål framkommer av § 1: «Denne lov har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall.

Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.»

Videre i § 2 følger retningslinjene for gjennomføring av forurensningsloven. Her framgår det bl.a. at myndighetsutøvelsen etter loven skal skje ved at det arbeides for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. Her framkommer også prinsippet om at det er forurenseren som betaler.

I forurensningslovens § 22 framgår det at forurensningsmyndigheten enten i forskrift eller i det enkelte tilfelle, kan fastsette nærmere krav til avløpsledning og avgjøre om alt avløpsvann skal ledes i felles ledning eller om det skal kreves særskilte ledninger for ulike typer avløpsvann. Videre, framgår det at ved omlegging eller utbedring av avløpsledninger kan forurensningsmyndigheten kreve omlegging eller utbedring av stikkledning når særlige grunner tilsier det.

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften av 01.06.04 nr. 931):

Forurensningsforskriftens del 4 Avløp omfattes av kapittel 11 til 15 B og sammenstiller og utdypet de delene av forurensningsloven som er spesielt relevante for kommunens saksbehandling av avløpsaker. Kommunen er forurensningsmyndighet for følgende utslippskategorier:

- Kapittel 12 i forurensningsforskriften. Gjelder utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter, turistbedrifter og lignende virksomhet med utslipp mindre enn 50 pe.
- Kapittel 13 i forurensningsforskriften. Gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp < 2 000 pe til ferskvann, < 2000 pe til elvemunning og < 10 000 pe til sjø
- Kapittel 15 i forurensningsforskriften. Gjelder utslipp, herunder påslipp, av oljeholdig avløpsvann fra ulike typer virksomheter, herunder bl.a. bensinstasjoner, motorverksteder og anlegg for understellsbehandling som enten har vaskeplass, smørehall, servicehall eller lignende
- Forurensningsforskriftens Kapittel 15-A gjelder for påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsnett, og kommunen kan fastsette krav enten gjennom enkeltvedtak eller i forskrift

For utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp \geq 2000 pe til ferskvann, \geq 2 000 pe til elvemunning og \geq 10 000 pe er det Fylkesmannen som er forurensningsmyndighet.

Forurensningsforskriften del 4A Kommunale vann- og avløpsgebyrer består av kapittel 16 Kommunale vann- og avløpsgebyrer (i kraft 1. januar 2007). Det er her de konkrete rammene for hvordan de lokale gebyrforskriftene kan utformes.

Drikkevannsforskriften:

Drikkevannsforskriften er den sentrale forskriften på drikkevannsområdet, og sammen med veilederen gir den grunnleggende føringer på norsk drikkevannsarbeid. Drikkevannsforskriften er fastsatt med hjemmel i:

- Lov om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- FOR 2003-12-19 nr 1790: Myndighetsfordeling etter lov om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)

og er samtidig i tråd med gjeldende EU-direktiver for vann.

Drikkevannsforskriften ble sist revidert i 2004 i forbindelse med opprettelsen av Mattilsynet. Dette innebar at ansvaret for tilsyn med næringsmidler, herunder drikkevann, ble overført fra de kommunale

Felles planprogram – Kommunedelplan, vei, vann og avløp 2019-2029

næringsmiddeltilsynsenhetene til det statlige Mattilsynet. Mindre endringer er blitt gjort etter revisjonen i 2004, og siste endring med virkning fra 3. mai 2012.

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven):

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) trådte i kraft 1. januar 2012 og erstattet da kommunehelsetjenesteloven. Formålet med loven er bl.a. å bidra til at folkehelsearbeidet fremmer befolkningen helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold. Videre bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Miljørettet helsevern framgår av lovens kapittel 3, der det bl.a. framgår at miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.

Forskrift om miljørettet helsevern:

Forskrift om miljørettet helsevern er hjemlet i folkehelselovens § 8, § 10 og § 26, der formålet er

- a) fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold og
- b) sikre befolkningen mot faktorer i miljøet, bl.a. biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale, som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven)

Formålet med loven er bl.a. å sikre helsemessig trygge næringsmidler og fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele produksjonskjeden, samt ivareta miljøvennlig produksjon.

Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav (forskrift om organisk gjødsel):

Forskriften er hjemlet i matloven, folkehelseloven, forurensningsloven og jordloven. Formålet med forskriften er bl.a. å sikre tilfredsstillende kvalitet på produkter som omfattes av forskriften, forebygge forurensningsmessige, helsemessige og hygieniske ulemper ved tilvirkning, lagring og bruk av gjødselvarer mv. av organisk opphav (herunder bl.a. avløps slam og vannverksslam) og legge til rette for at disse produkter kan utnyttes som en ressurs.

Forskrift om internkontroll for å oppfylle næringsmiddelovgivningen (internkontrollforskriften for næringsmidler):

Denne forskriften blir i det daglige omtalt som IK-Mat forskriften og det er Mattilsynet som fører tilsyn og fatter vedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften. Hjemmelsgrunnlaget for forskriften er matloven og lov om kvalitetskontroll med landbruksvarer.

IK-Mat forskriften skal sikre en systematisert gjennomføring av tiltak for å oppfylle næringsmiddelovgivningen, der kravet til kartlegging og styring av kritiske punkter i vannforsyningen står sentralt.

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven):

1. januar 2010 trådte bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt i kraft. Loven endret navn fra «Lov om Sivilforsvaret» til "Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret". Det nye i loven er at kommunene pålegges en generell beredskapsplikt, noe de tidligere ikke har hatt. Dette innebærer at kommunene skal utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) som skal ligge til grunn for en overordnet beredskapsplan som skal komplettere, men ikke erstatte de sektorvise planene.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt:

Forskrift om kommunal beredskapsplikt ble gjort gjeldende fra 7. oktober 2011, og i § 2 framgår det bl.a. at kommunen skal gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som bl.a. omfatter kartlegging, systematisering og vurdering av sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer og hvordan disse hendelsene kan påvirke kommunen.

Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven):

Her blir vannverkseierne møtt med konkrete krav om utarbeidelse av beredskapsplaner for håndtering av uønskede hendelser etter at disse har inntruffet. Videre er vannverkseier pålagt ansvaret for håndtering av uforutsette hendelser og situasjoner som kan oppstå ved leveranser av drikkevann til befolkning og næringsliv under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid.

Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv etter lov om helsemessig og sosial beredskap:

Forskriften gjelder for virksomheter som har plikt til å utarbeide beredskapsplan etter lov om helsemessig og sosial beredskap § 2-2 første og annet ledd. Med begrepet virksomhet i denne forskriften forstås bl.a. vannverk. Av § 3 framgår det at virksomheten skal gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser for å skaffe seg oversikt over hendelser som kan føre til ekstraordinære belastninger for virksomheten. ROS-analysen skal alltid omfatte selve virksomheten, virksomhetens ansvarsområde og lokale forhold som innvirker på virksomhetens sårbarhet. Forebyggende og skadebegrensende tiltak skal benyttes for å redusere den risiko og sårbarhet som er avdekket.

Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven):

Vannressursloven, lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82, omhandler bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann. I tillegg til å gi generelle regler om rådighet etablerer loven ordning med konsesjon for tiltak i vassdrag som kan innebære skade eller ulempe for allmenne interesser, bestemmelser om fellestiltak i vassdrag og om verving av vassdrag. Videre har loven bestemmelser om rådighet over grunnvann og ordning med konsesjon for uttak av grunnvann.

Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften):

I 2000 ble vassdragsloven erstattet med vannressursloven og i den forbindelse ble det også utgitt et sett med nye forskrifter. Damforskriften fra 1981 ble da gjennom en revisjon erstattet med forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg (sikkerhetsforskriften). Videre utarbeidet NVE to underliggende forskrifter; forskrift om klassifisering av vassdragsanlegg og forskrift om kvalifikasjoner hos den som forestår planlegging, bygging og drift av vassdragsanlegg. Samtlige forskrifter ble gjort gjeldende fra 1. januar 2001. I 2009 ble det foretatt en revisjon av disse tre forskriftene som resulterte i en samlet forskrift; forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) hjemlet i vannressursloven, og som ble gjort gjeldende fra 1. januar 2010. Denne revisjonen innebærer noen nye krav, men hovedtrekkene fra forskriftene av 2001 er videreført.

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (Vannforskriften):

Vannforskriften er hjemlet i forurensningsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven og forvaltes av Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet i fellesskap. Vannforvaltningsforskriften gjennomfører EUs vanddirektiv i norsk rett. Hovedformålet med vanddirektivet er å sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, og om nødvendig iverksette forebyggende eller forbedrende miljøtiltak for å sikre miljøtilstanden i ferskvann, grunnvann og kystvann. Det forutsettes betydelig samhandling mellom aktørene innen norsk vannforvaltning for å sikre en samordnet vannforvaltning. Vannforskriften deler landet i vannregioner med én fylkeskommune som vannregionmyndighet i hver vannregion. Avgrensningen av vannregionene er basert på naturfaglige kriterier og tar utgangspunkt i hele nedbørfelt med tilhørende kystzone. Vannregionmyndigheten skal koordinere prosessen med å gjennomføre planarbeidet i tråd med vannforskriften.

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv (arbeidsmiljøloven):

Arbeidsmiljøloven trådte i kraft 1. januar 2006, og formålet med loven er bl.a. å sikre et arbeidsmiljø som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger. I kapittel 4 Krav til arbeidsmiljøet, framgår det at arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd. Videre skal det ved planlegging og utforming av arbeidet, vektlegges forebygging av skader og sykdommer og det skal vurderes om det er særlig risiko knyttet til alenearbeid i virksomheten.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften):

Hjemmelsgrunnlaget for internkontrollforskriften omfatter flere lover, bl.a. arbeidsmiljøvernloven og forurensningsloven. Gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, skal forskriften fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen:

- Arbeidsmiljø og sikkerhet
- Forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester
- Vern av det ytre miljø mot forurensning og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås

Lov om offentlige anskaffelser¹⁴ /Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften):

Lovens og forskriftens formål er å bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling. Regelverket skal også bidra til at det offentlige opptre med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.

Regelverket bestående av loven med tilhørende forskrifter stiller strenge krav til forberedelse, gjennomføring og avslutning av anskaffelsene, blant annet med omfattende dokumentasjon, spesiell kunngjøring, frister, inngåelse av kontrakt ved avtaledokument. Videre adgang til å klage til den som anskaffer og til Klagenemnda for offentlige anskaffelser (forkortet til KOFA), samt å angripe beslutninger ved å gå til domstolene.

Vegloven med tilhørende forskrifter:

Inkluderer også Statens vegvesens vegnormaler.

EU-direktiver:

Direktiv 2000/60/EC - Rammedirektivet for vann (vanddirektivet).

Vanddirektivet har som hovedformål å sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, og om nødvendig iverksette forebyggende eller forbedrende miljøtiltak for å sikre miljøtilstanden i ferskvann, grunnvann og kystvann. Det skal settes miljømål som skal være konkrete og målbare. Forvaltningen av vann skal være helhetlig fra fjell til fjord, samordnet på tvers av sektorer, systematisk, kunnskapsbasert og tilrettelagt for bred medvirkning. Vanddirektivet trådte i kraft i EU 22. desember 2000. Vanddirektivet forutsetter en nedbørfeltbasert og helhetlig

forvaltning av vann og vassdrag. Ulike påvirkningsfaktorer må ses i sammenheng for at direktivets mål skal kunne nås i hvert nedbørfelt. Dette krever gode prosesser for samordning på tvers av både ulike påvirkere og ulike myndigheter og aktiv medvirkning for alle typer brukere som er berørt.

Direktiv 91/271/EEC – Rensing av avløpsvann fra byområder (avløpsdirektivet):

Har som formål å verne miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann fra tettbebyggelser. Direktivet fastsetter bl.a. spesifikke renskrav til kommunale utslipp fra tettbebyggelse > 2000 pe16 med utslipp til ferskvann og > 10 000 pe med utslipp til kystfarvann. Ved felles avløpssystem til tettbebyggelser under disse pe-grensene, stiller direktivet krav om såkalt "passende rensing"¹⁷.

Flomdirektivet:

Flomdirektivet består av tre hovedelementer:

1. Foreløpig flomrisikoanalyse der hensikten er å identifisere flom med risiko av betydning
2. Flomrisikokartlegging der det for identifiserte områder med risiko av betydning skal utarbeides farekart og konsekvenskart
3. Forvaltningsplan for flomrisiko. Hensikten med forvaltningsplan for flomrisiko er å definere mål og risikoreducerende tiltak for områder med flomrisiko av betydning med vekt på forebygging, sikring og varsling/beredskap for å sikre en helhetlig forvaltning av flomrisikoen.

7 Behovet for utredninger - problemstillinger som skal drøftes

Herunder følger en rekke problemstillinger som en tar sikte på å drøfte i planene. Disse bør også politikere, innbyggere og andre drøfte. Listen trenger ikke være utfyllende. Nye emner kan komme til under arbeidet.

7.1 Problemstillinger knyttet til kommunedelplan vei

1. Hvordan kan veisystemene i Hadsel sikre en miljøvennlig, effektiv og brukerorientert transport innad i kommunen?
2. Er det vesentlige forhold ved dagens organisering av investering og drift som kan gjøres mer effektivt i fremtiden?
3. Hvordan kan en fremtidig utvikling av kommunens egen driftsorganisasjon bidra til å sikre en enda bedre standard på det kommunale veinettet?
4. Er det behov for en gjennomgang av dagens kommunale veinett med sikte på omklassifisering?
5. Bør det etableres en kommunal veinormal som gir forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv, og vil en slik innføring være vesentlig kostnadsdrivende?
6. Kan det gjennom kunnskapsgrunnlaget innhentet ved utarbeidelsen av planen etableres en dynamisk oversikt over veistandard og investeringsbehov/etterslep?
7. Er det kjente/sannsynlige utviklingstrekk innen bilteknologi, aksellast eller andre forhold som bør drøftes og påvirke valg av tiltak i kommunedelplanens handlingsdel?

7.2 Problemstillinger knyttet til kommunedelplan vann

1. Med basis i dagens tilstand, hvordan kan Hadsel kommune sikre innbyggere og næringsliv en vanntilførsel som ivaretar behovet?
2. Er det mulig å redusere tapet i nettet på en kostnadseffektiv måte som utsetter utbygging av flere vann i kommunen, eller også fjerner behovet for slik utbygging?
3. Hvordan vil en helt kommunal vannverkstjeneste til alle innbyggere i kommunen måtte organiseres og hva vil dette innebære av investeringer?
4. Hvordan vil handlingsdelens investeringer påvirke de kommunale avgifter i fremtiden?
5. Hvordan kan kommunens driftsorganisasjon innrettes for å øke effektivitet og bidra til å redusere ellers beregnet økning i kommunale avgifter?
6. Hvilke større investeringer ser man i dag vil måtte komme når for å sikre en fortsatt god vannkvalitet og leveranse til alle innbyggere tilknyttet kommunalt vann?
7. Kan det foreslås flere, alternative modeller for finansiering av kommunale vanntjenester? Dette bør inkludere ulike fordelinger mellom næringsliv og innbyggere, samt en oversikt over hvilke investeringer som innbyggere og næringsliv hver for seg betjener der dette er mulig.

7.1 Problemstillinger knyttet til kommunedelplan avløp

1. Hvordan kan kommunedelplan avløp bidra til å sikre at Hadsel kommunes overordnede politiske mål oppnås?
2. Kan god planlegging bidra til å sikre at statlige mål som forfetting og arealeffektivitet oppnås også i utviklingen av Hadsel kommune?
3. Hvordan kan avløpsnettet moderniseres slik at man er i stand til å ivareta antatte, fremtidige krav til utslipp, rensing og miljøstandarder?
4. Hvordan kan samarbeid med utbyggere og øvrig kommunal drift bedres slik at avløpstilbudet alltid vil være tilstrekkelig men samtidig så kostnadseffektivt som mulig?

5. Kan det foreslås flere, alternative modeller for finansiering av kommunale avløpstjenester? Dette bør inkludere ulike fordelinger mellom næringsliv og innbyggere, samt en oversikt over hvilke investeringer som innbyggere og næringsliv hver for seg betjener der dette er mulig.

I tillegg står arbeidsgruppen fritt til å utrede og fremskaffe kunnskapsgrunnlag innen andre områder og ved problemstillinger som ansees relevante.

8 Politisk behandling

Formannskapet har behandlet saken i møte 16.05.2019 sak 57/19.

Møtebehandling/votering

Formannskapet vedtok enstemmig Hovedutvalg teknisk sin innstilling

Vedtak

Planprogram Kommunedelplaner - vei, vann og avløp 2019 - 2029 vedtas slik det framgår av vedlegget. Hjemmel for vedtaket er plan - og bygningsloven § 4 - 1 andre ledd siste punktum.